

Тақырып: Материалдардың пішін құрастыру мен пішін тұрақтылығы

Киім жасау процесінде шешілетін негізгі міндеттердің бірі-маталар, тоқылған және тоқыма емес маталар болып табылатын тегіс материалдардан тұрақты көлемді пішінді жасау. Киімнің көлемді формасын екі жолмен алуға болады: біріншіден, бұйымның құрылымын оның максималды бөлігімен (дартс, тігістер, рельефтер, бүктемелер және т.б.) әзірлеу арқылы; екіншіден, материалдың деформациялық қасиеттері қолданылатын бөліктің жекелеген бөліктеріндегі материалдың геометриялық өлшемдерін өзгерту арқылы. Іс жүзінде көбінесе көлемді пішінді алудың аралас әдісі қолданылады.

Материалдың кеңістіктік пішінді қалыптастыру және оны киім кию жағдайында тұрақты сақтау қабілеті материалдың қалыптау қабілеті деп аталады. Тоқыма материалының қалыптау қабілеті – оның қалыптау және қалыптау қабілеті.

Материалдың қалыптасу қабілеті оның механикалық қасиеттерімен, әр түрлі деформация қабілетімен анықталады: жұқару, иілу, созылу және қысу

Тоқыма материалының пішінін өнімнің бөліктеріне тұрақты түрде бекітуге болады, не материал құрылымын, жіптерді (өрескел құрылым деп аталады) қайта құруды немесе талшық құрылымының өзгеруін (жұқа құрылым деп аталады) бекітуге болады.

Материалдың "өрескел" құрылымын бекітуге желімдеу, жіптер мен талшықтарды жаңа күйде бекіту арқылы қол жеткізуге болады, ол үшін синтетикалық шайырлар, желіммен қапталған тығыздағыштар және т. б. қолданылады.

Деформацияларды бекітудің екінші әдісі деформацияланған талшықтардың макромолекулаларын берік молекулааралық байланыстар қалыптастыру арқылы жаңа күйінде бекітуге негізделген.

Талшықтың деформациясын бекітудің ең көп таралған әдісі - ылғалды жылумен өңдеу (ДСҰ), онда молекулааралық байланыстар жоғары ылғалдылық пен жылудың әсерінен талшықтарда әлсірейді және бұзылады, талшықтың деформациясына сәйкес құрылымды қайта құру. Ылғалды кетіру (кептіру) және материалдың температурасын төмендету кезінде байланыстар макромолекулалардың жаңа күйінде қалпына келтіріледі, яғни талшықтардың, жіптердің және, демек, материалдың деформациясы жазылады. Талшық құрылымын ДСҰ-ға қайта құру процесі көбінесе химиялық құрамға, талшықтың супрамолекулалық құрылымына және молекулааралық байланыс түріне байланысты

Қолданылған әдебиеттер:

1. Орленко, Л.В. Конфекционирование материалов для одежды [Текст] : учебное пособие / Л. В. Орленко, Н. И. Гаврилова. - М. : Инфра-М, 2017. - 287 с.
2. Практикум по материалам для одежды и конфекционированию [Текст] : учебное пособие / В. И. Стельмашенко [и др.]. - М. : ФОРУМ:ИНФРА-М, 2019. - 144 с
3. Бессонова Н.Г., Бузов Б.А. Материалы для отделки одежды. учебное пособие Бессонова Н.Г., Бузов Б.А. - М. : ФОРУМ:ИНФРА-М, 2015. - 144 с
4. Конфекционирование материалов для одежды [Текст] : учебное пособие / Л. В. Орленко, Н. И. Гаврилова. - М. : Инфра-М, 2020. - 287 с.
<https://new.znaniium.com/read?id=349442>
5. Практикум по материалам для одежды и конфекционированию : учебное пособие / В.И. Стельмашенко, Н.А. Смирнова, Т.В. Розарнова, Ю.В. Назарова - М. : ИД «ФОРУМ» : ИНФРА-М, 2019. — 144 с. — (Высшее образование). - ISBN 978-5-16-103571-9. - Текст : электронный. - URL: <https://new.znaniium.com/catalog/product/1020702>

6. Новиков М.В., Разумеев К.Э., Андреева Е.Г. - Исследование свойств шкурок серебристо-черной лисицы и искусственного меха, имитирующего её окрас, для цифрового конфекционирования материалов для одежды

<https://e.lanbook.com/reader/journalArticle/572760>